

SpecKOR

XVI Krajowa Konferencja Pomiary korozyjne w ochronie elektrochemicznej

17-19.10.2022

Jastarnia, Polska

Aspekty formalno-prawne w procesie projektowania instalacji ochrony katodowej

mgr inż. Krzysztof Chojan
mgr inż. Maciej Malicki
mgr inż. Dominik Walkowiak

październik 2022

Ochrona katodowa w świetle ustawy Prawo budowlane

Ochrona katodowa nie występuje w ustawie Prawo budowlane.

W Prawie budowlanym pojawiły się natomiast takie pojęcia jak fotowoltaika, stacja ładowania (w kontekście elektromobilności), parkometry, biletomaty, bankomaty, wpłatomaty oraz automaty przechowujące paczki.

Ochrona katodowa jako dziedzina dużo starsza i ważniejsza, w kontekście strategicznego bezpieczeństwa energetycznego kraju, nie widnieje w ustawie.

Ochrona katodowa w świetle ustawy Prawo budowlane

„Ustawa – **Prawo budowlane** normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach”

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 1]

Klasyfikacja ochrony katodowej

„**Urządzenie budowlane** – należy przez to rozumieć **urządzenia techniczne** związane z **obiektem budowlanym**, zapewniające możliwość **użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem**, jak przyłącza i **urządzenia instalacyjne**, w tym służące oczyszczaniu lub gromadzeniu ścieków, a także przejazdy, ogrodzenia, place postojowe i place pod śmietniki”

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 3 pkt 9]

Klasyfikacja ochrony katodowej

Czym jest instalacja ochrony katodowej w kontekście ustawy?

Instalacja ochrony katodowej jest **urządzeniem technicznym**, montowanym **na obiekcie budowlanym**, jakim jest np. rurociąg lub zbiornik podziemny.

Instalacja ochrony katodowej nie jest autonomicznym urządzeniem lub obiektem, lecz **technicznie związana jest z obiektem budowlanym** i pozwala na **użytkowanie obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem**.

Jest to urządzenie (lub zespół urządzeń), znajdujące się w większości poza obrysem obiektu budowlanego, czyli rurociągu lub zbiornika podziemnego, lecz **związane z nim funkcjonalnie i technicznie** oraz **zapewniające możliwość bezawaryjnego użytkowania obiektu**.

Klasyfikacja ochrony katodowej

„Obiekt budowlany – należy przez to rozumieć budynek, **budowlę** bądź obiekt małej architektury, **wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem**, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych”

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 3 pkt 1]

Klasyfikacja ochrony katodowej

„**Budowla** – należy przez to rozumieć każdy obiekt budowlany niebędący budynkiem lub obiektem małej architektury, jak: **obiekty liniowe**, lotniska, mosty, wiadukty, estakady, tunele, przepusty, **sieci techniczne**, wolno stojące maszty antenowe, wolno stojące trwale związane z gruntem tablice reklamowe i urządzenia reklamowe, budowle ziemne, obronne (fortyfikacje), ochronne, hydrotechniczne, zbiorniki, **wolno stojące instalacje przemysłowe lub urządzenia techniczne**, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, stacje uzdatniania wody, konstrukcje oporowe, nadziemne i podziemne przejścia dla pieszych, **sieci uzbrojenia terenu**, budowle sportowe, cmentarze, pomniki, a także **części budowlane urządzeń technicznych** (kotłów, pieców przemysłowych, elektrowni jądrowych, elektrowni wiatrowych, morskich turbin wiatrowych i innych urządzeń) oraz fundamenty pod maszyny i urządzenia, jako odrębne pod względem technicznym części przedmiotów składających się na całość użytkową”

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 3 pkt 3]

Klasyfikacja ochrony katodowej

„**Obiekt liniowy** – należy przez to rozumieć **obiekt budowlany**, którego charakterystycznym parametrem jest długość, w szczególności droga wraz ze zjazdami, linia kolejowa, **wodociąg**, kanał, **gazociąg**, **ciepłociąg**, **rurociąg**, linia i trakcja elektroenergetyczna, **linia kablowa** nadziemna i, umieszczona bezpośrednio w ziemi, podziemna, wał przeciwpowodziowy oraz kanalizacja kablowa, przy czym kable zainstalowane w kanalizacji kablowej, kable zainstalowane w kanale technologicznym oraz kable telekomunikacyjne dowieszone do już istniejącej linii kablowej nadziemnej nie stanowią obiektu budowlanego lub jego części ani urządzenia budowlanego”

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 3 pkt 3a]

Klasyfikacja ochrony katodowej

„**Sieci** – instalacje połączone i współpracujące ze sobą, służące do **przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii**, należące do przedsiębiorstwa energetycznego”

[Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, art. 3 pkt 11]

Klasyfikacja ochrony katodowej

Obiekt budowlany należy utrzymywać w należyтым stanie technicznym, więc rurociągi stalowe powinny być wyposażone w instalację ochrony katodowej.

„Gazociąg stalowy powinien być zabezpieczony przed korozją zewnętrzną za pomocą powłok izolacyjnych z tworzyw sztucznych i ochrony katodowej, a gdzie jest to niezbędne, także przed oddziaływaniami prądów błędnych ze źródeł prądu stałego”.

[Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie, §31 ust. 1]

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

Chcąc wprowadzić zmiany w ustawie Prawo Budowlane, należałoby zaproponować sklasyfikowanie prac montażowych dotyczących instalacji ochrony katodowej według podziału na rodzaj wykonywanych robót, np.

- budowa,
- montaż,
- instalowanie.

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

Zgodnie z art. 28 ust. 1 Prawa Budowlanego roboty budowlane można rozpocząć jedynie na podstawie decyzji o pozwoleniu na budowę, z zastrzeżeniem art. 29–31, którą wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej (starosta lub wojewoda).

Artykuły od 29 do 31 zawierają rodzaje budów i robót budowlanych, które nie wymagają pozwolenia na budowę oraz opis procedury zgłoszenia.

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

„**Roboty budowlane** – należy przez to rozumieć **budowę**, a także prace polegające na **przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego**”.

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 3 pkt 7]

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

„**Budowa** – należy przez to rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, **rozbudowę**, nadbudowę **obiekту budowlanego**”.

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 3 pkt 6]

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

„**Remont** – należy przez to rozumieć wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na **odtworzeniu stanu pierwotnego**, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym”.

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 3 pkt 8]

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

„**Przebudowa** – należy przez to rozumieć wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje **zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów**, jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, **długość**, szerokość bądź liczba kondygnacji; w przypadku dróg są dopuszczalne zmiany charakterystycznych parametrów w zakresie niewymagającym zmiany granic pasa drogowego”.

[Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, art. 3 pkt 7a]

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

Art. 29 ustawy Prawo budowlane podaje rodzaje budów, wymagających jedynie **uproszczonej procedury zgłoszenia**.

Ust. 1. przedstawia **budowy nie wymagające decyzji o pozwoleniu na budowę, natomiast wymagające zgłoszenia**, gdzie wymienione są m.in. w pkt. 2 a) sieci elektroenergetyczne obejmujące napięcie znamionowe nie wyższe niż 1 kV.

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

Art. 29 ust. 2 Prawa budowlanego wymienia **budowy** nie wymagające decyzji o pozwoleniu na budowę oraz **nie wymagające zgłoszenia**.

Są to m.in. budowy:

- 9) wolno stojących kabin telefonicznych, szaf i słupków telekomunikacyjnych;
- 10) parkometrów z własnym zasilaniem;
- 17) telekomunikacyjnych linii kablowych;
- 26) punktów ładowania, w rozumieniu art. 2 pkt 17 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych [...];
- 28) bankomatów, biletomatów, wpłatomatów, automatów sprzedających, automatów przechowujących przesyłki lub automatów służących do wykonywania innego rodzaju usług o wysokości do 3 m włącznie.

Możliwe ścieżki procedowania projektów ochrony katodowej

Art. 29 ust. 4 Prawa Budowlanego podaje **roboty budowlane** nie wymagające decyzji o pozwoleniu na budowę oraz **nie wymagające zgłoszenia**, polegające m.in. na:

2 b) **remontcie urządzeń budowlanych;**

3 a) **instalowaniu na obiektach budowlanych** stanowiących albo niestanowiących **całości techniczno-użytkowej urządzeń**, w tym antenowych konstrukcji wsporczych i instalacji radiokomunikacyjnych, a także **związanego z tymi urządzeniami osprzętu i urządzeń zasilających, o wysokości nieprzekraczającej 3 m**”.

Wymagane czynności formalno-prawne

Przy kontaktach z urzędami, operatorami sieci oraz osobami prywatnymi wymagane jest pełnomocnictwo udzielane Projektantowi przez Inwestora.

Projektant reprezentuje Inwestora, więc powinien okazać upoważnienie przedstawicielom instytucji i firm oraz właścicielom nieruchomości gruntowych, na terenie których planowana jest inwestycja.

Wymagane czynności formalno-prawne

Projektant posiadający interes prawny, na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego oraz art. 24 ust. 5 pkt 3 Prawa geodezyjnego i kartograficznego, może pobierać wypisy z ewidencji gruntów i budynków ze starostwa powiatowego, gdyż wykonuje zawód zaufania publicznego.

Zgody prywatnych właścicieli gruntów oraz zarządców nieruchomości państwowych są podstawą **oświadczenia o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane**, które podpisuje Inwestor. Oświadczenie to jest załącznikiem do projektu, składanego przez Inwestora lub jego pełnomocnika do organu administracji architektoniczno-budowlanej.

Wymagane czynności formalno-prawne

Mapa zasadnicza służy do stworzenia koncepcji w planie sytuacyjnym oraz przydaje się w pozyskiwaniu zgód właścicieli nieruchomości, by graficznie przedstawić planowaną inwestycję.

Gdyby procedura zgłoszenia pozwalała zminimalizować formalności, to również możliwe jest złożenie do organu kompletnego projektu na mapie zasadniczej (bez uzgodnienia narady koordynacyjnej).

W rzeczywistości w większości przypadków należy zlecić uprawnionemu geodecie wykonanie mapy do celów projektowych. Na takiej mapie należy wrysować projektowaną instalację. Zatwierdzony przez Inwestora i odpowiednie instytucje projekt należy złożyć na naradę koordynacyjną sytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu.

Wymagane czynności formalno-prawne

Jeżeli teren, gdzie przewidziana jest budowa lub wykonywanie robót budowlanych, objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, to należy sprawdzić czy planowana inwestycja nie jest sprzeczna z jego zapisami.

Jeżeli gmina nie posiada miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, to należy złożyć wniosek o wydanie decyzji o uzyskaniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Uzgodnienia i pozyskiwanie danych od spółek PKP

Projektowanie i wykonawstwo instalacji ochrony katodowej na obszarach kolejowych wiąże się z odrębnymi przepisami dla nieruchomości o statusie terenów zamkniętych, zgodnie z Decyzją nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe.

Uzgodnienia i pozyskiwanie danych od spółek PKP

Polskie Koleje Państwowe S.A., jako właściciel nieruchomości, wydaje wstępną zgodę oraz wymaga uzyskania zgód od innych spółek kolejowych:

- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – spółka z grupy PKP S.A., odpowiadająca za zarządzanie państwową siecią linii kolejowych;
- PKP TELKOL Sp. z o.o. (dawniej PKP Utrzymanie Sp. z o.o.) – właścicielem spółki jest PKP S.A.; zajmuje się utrzymaniem w sprawności urządzeń telekomunikacyjnych, służących do bezpiecznego prowadzenia ruchu pociągów;
- TK Telekom Sp. z o.o. – gdzie 100% udziałów posiada Netia S.A., zajmująca się infrastrukturą telekomunikacyjną; niekiedy należy dodatkowo uzyskać uzgodnienie z Netia S.A.;
- PKP Energetyka S.A. – jest dostawcą energii elektrycznej niezbędnej do zasilania sieci trakcyjnej PKP PLK S.A., a także utrzymuje i modernizuje urządzenia elektryczne na sieci trakcji kolejowej.

Uzgodnienia i pozyskiwanie danych od spółek PKP

Należy zlecić wykonanie mapy do celów projektowych przez uprawnionego geodetę, który materiały pozyskuje z kolejowego ośrodka dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej.

Po wprowadzeniu projektu na stworzoną przez geodetę mapę, należy wystąpić do Kolejowego Zespołu Uzgadniania Dokumentacji Projektowej o wydanie opinii w sprawie projektowanej inwestycji.

Uzgodnienia i pozyskiwanie danych od spółek PKP

Należy odnieść się do przepisów regulujących prace na obszarach kolejowych oraz w ich pobliżu, czyli:

- Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym;
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury 1 z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych.

Projektant ma obowiązek złożyć do Wojewody wnioski w sprawie upoważnienia do udzielenia zgody na odstępstwo od przepisów techniczno-budowlanych. Wojewoda zwraca się do PKP PLK S.A. lub innego zarządcy linii kolejowej o opinię w tej sprawie.

Uzgodnienia i pozyskiwanie danych od spółek PKP

Tabela 1. Szacunkowy czas załatwienia spraw związanych z projektem na terenach kolejowych

Lp.	Czynność	Instytucja	Czas załatwienia sprawy (min-typowo-max)
1.	Uzgodnienie projektowanej instalacji	Polskie Koleje Państwowe S.A.	12-19-26 dni
2.	Uzgodnienie projektowanej instalacji	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	60-75-97 dni
3.	Uzgodnienie projektowanej instalacji	PKP TELKOL Sp. z o.o.	15-35-50 dni
4.	Uzgodnienie projektowanej instalacji	TK Telekom Sp. z o.o.	10-20-60 dni
5.	Uzgodnienie projektowanej instalacji	PKP Energetyka S.A.	40-97-180 dni
6.	Końcowe uzgodnienie wraz z zezwoleniem na dysponowanie nieruchomością na cele budowlane	Polskie Koleje Państwowe S.A.	37-50-78 dni
7.	Wydanie opinii w sprawie projektowanych inwestycji na terenach należących do PKP S.A.	Kolejowy Zespół Uzgadniania Dokumentacji Projektowej	40-70-96 dni
8.	Umowa Inwestora w zakresie umieszczenia i pozostawiania nakładów inwestycyjnych w gruncie stanowiącym własność Skarbu Państwa	Polskie Koleje Państwowe S.A.	75-142-250 dni
9.	Udzielenia zgody na odstąpienie od przepisów techniczno-budowlanych	Wojewoda	55-156-210 dni
10.	Uzyskanie braku sprzeciwu do zgłoszenia robót budowlanych...	Wojewoda	max 21 dni
10.	...lub uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę	Wojewoda	max 65 dni + min 14 dni na uprawomocnienie
		Suma	365-743-1126 dni

Uzgodnienia i pozyskiwanie danych od zakładów elektroenergetycznych

Projektowany rurociąg krzyżuje się i zbliża do linii wysokich i najwyższych napięć.

Projektant zwraca się do operatora systemu przesyłowego oraz operatorów systemu dystrybucyjnego z prośbą o udostępnienie danych niezbędnych do przygotowania projektu zabezpieczenia rurociągu przed oddziaływaniem prądu przemiennego.

Operatorem systemu przesyłowego są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A., które zarządzają liniami WN i NN: 220 kV, 400 kV i 750 kV. Linie elektroenergetyczne WN o napięciu 110 kV są zarządzane i eksploatowane przez operatorów systemu dystrybucyjnego.

Uzgodnienia i pozyskiwanie danych od zakładów elektroenergetycznych

Projektant występuje z wnioskiem do operatorów o podanie m.in.:

- wartości prądów płynących w danej linii oraz kierunku przesyłu mocy w odniesieniu do dni, w których wykonywane były pomiary oddziaływania linii w terenie;
- maksymalnych natężeń prądów roboczych (takich, które mogą rzeczywiście być przesyłane linią, a nie wartości teoretycznych);
- wartości prądów jednofazowego zwarcia doziemnego dla każdego kierunku, z którego zasilana jest linia wraz z maksymalnym czasem wyłączenia linii;
- rezystancji uziemienia poszczególnych słupów (rzeczywiste wartości lub wartości normatywne).

Uzgodnienia i pozyskiwanie danych od zakładów elektroenergetycznych

Zapewnienie zasilania dla projektowanych stacji ochrony katodowej, które zlokalizowane są na trasie rurociągu (najczęściej na terenie obiektów technologicznych).

W celu zaopatrzenia instalacji ochrony katodowej w energię elektryczną należy wystąpić do zakładu energetycznego z wnioskiem o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej niskiego napięcia.

Przeważnie przyłączy projektuje i wykonuje operator systemu.

Proces uzgadniania dokumentacji w organach administracji architektoniczno-budowlanej

Jednym z możliwych sposobów procedowania zamierzenia budowlanego jest zgłoszenie zamiaru budowy lub wykonania robót budowlanych w starostwie lub w urzędzie wojewódzkim.

Zgłoszenie, z racji uproszczonej procedury, zakłada brak udziału stron w postępowaniu.

Zgodnie z terminem ustawowym po przedłożeniu projektu na zgłoszenie należy odczekać 21 dni. Po tym czasie, jeśli urząd nie wniósł sprzeciwu w formie pisemnej, można realizować prace związane z budową lub remontem. Jest to tak zwana milcząca zgoda. Najczęściej jednak Inwestor wymaga od Projektanta pisemnego potwierdzenia tego faktu przez urząd. Na wniosek Projektanta urząd wydaje zaświadczenie o braku sprzeciwu wobec zgłoszenia budowlanego.

Proces uzgadniania dokumentacji w organach administracji architektoniczno-budowlanej

W przypadku wniosku o pozwolenie na budowę wymagane jest, aby urząd powiadomił strony postępowania, które ustalane są na podstawie tzw. obszaru oddziaływania.

Wszyscy właściciele gruntów mają prawo zapoznać się z dokumentacją projektową i ewentualnie wnieść sprzeciw do planowanej inwestycji. Ponadto sprawdzeniu podlega kompletność wniosku, zgodność projektu z wydanymi przez inne urzędy warunkami oraz odpowiednimi dla charakteru inwestycji przepisami techniczno-budowlanymi, a także ochrona interesów osób trzecich.

W procesie realizacji inwestycji na zgłoszenie nie ma obowiązku zgłaszania rozpoczęcie i zakończenia budowy w nadzorze budowlanym, ustanowienia kierownika budowy, prowadzenia dziennika budowy.

Proces uzgadniania dokumentacji w organach administracji architektoniczno-budowlanej

W przypadku złożenia projektu do organu z wnioskiem o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę urząd ma 65 dni na rozpatrzenie sprawy.

Wydana decyzja o pozwoleniu na budowę staje się prawomocna po upływie 14 dni, które liczone są od chwili potwierdzenia otrzymania decyzji przez wszystkie strony postępowania i nie wniesienia odwołania.

Decyzja o pozwoleniu na budowę ważna jest przez 3 lata, więc w tym okresie należy rozpocząć budowę.

W procesie realizacji inwestycji z decyzją pozwolenia na budowę należy zgłosić planowane rozpoczęcie budowy do właściwego nadzoru budowlanego, ustanowić kierownika budowy, prowadzić dziennik budowy, a po zakończeniu budowy zgłosić ten fakt ponownie do nadzoru budowlanego (a w zależności od rodzaju inwestycji jeszcze uzyskać decyzję o pozwoleniu na użytkowanie obiektu).

Proces uzgadniania dokumentacji w organach administracji architektoniczno-budowlanej

W przypadku, gdy wniosek zgłoszenia lub o pozwolenie na budowę nie spełnia wszystkich warunków formalnych, organ nakłada obowiązek uzupełnienia brakujących dokumentów.

Należy pamiętać, że po uzupełnieniu braków czas na uzyskanie pozytywnej decyzji organu biegnie od nowa.

Gdy Projektant na postanowienie urzędu nie uzupełni braków w wyznaczonym terminie, organ wnosi sprzeciw w formie decyzji.

Podsumowanie

Brak jednoznacznych zapisów w odniesieniu do ochrony katodowej w Prawie budowlanym stwarza pole do indywidualnej interpretacji, co z kolei wpływa na niepewność przy planowaniu kosztów i terminów realizacji prac projektowych.

Konieczne jest zatem podjęcie działań, aby przy okazji przyszłych prac legislacyjnych kwestie ochrony katodowej zostały uregulowane w ustawie Prawo budowlane.

Dziękujemy za uwagę!